

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

21. marts 2024

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 106 (Alm. del) af 21. december 2023 stillet efter ønske fra Finansudvalget

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse de samlede udgifter efter tilbageløb, hvis man udligner uddannelsesudgifter per barn med forældres uddannelseslængde, så alle børn uanset forældres uddannelsesniveau fremover vil få tildelt offentlige midler som svarer til de midler, børn af forældre med lange videregående uddannelser i dag får? Det kunne f.eks. være gennem flere tidlige indsatser i dagtilbud med mange børn af forældre med lav uddannelsesgrad. Der skal for besvarelsen tages udgangspunkt i figur 2 (a) i artiklen »Social arv og offentlige udgifter til uddannelse«, Samfundsøkonomen nr. 2/2023.

Svar

Der henvises i spørgsmålet til, at besvarelsen skal tage udgangspunkt i figur 2 (a) i artiklen »Social arv og offentlige udgifter til uddannelse«, Samfundsøkonomen nr. 2/2023. Denne figur viser, hvor meget de gennemsnitlige uddannelsesudgifter (baseret på data om offentlige udgifter til forskellige uddannelsestrin) samt gennemsnitlige udgifter til SU *ændrer sig*, når forældres uddannelseslængde *stiger med ét år* for fødselsårgange fra 1969 til 1989. Den bruges i artiklen til at vise, at størstedelen af den ”stigende ulighed” i uddannelsesudgifter og SU over tid kan tilskrives større forskelle i fordeling af udgifter til videregående uddannelser og SU.

Denne opgørelsesmetode, der anvender regressionsanalyse, kan dog ikke umiddelbart anvendes som grundlag for at besvare spørgsmål om udligning af uddannelsesudgifter og SU mellem børn af forældre med lange videregående uddannelser og andre børn. Til besvarelsen er der derfor i stedet taget udgangspunkt i en opgørelse af en årgangs individuelle uddannelsesudgifter samt udgifter til SU, fordelt efter forældrenes uddannelsesbaggrund.

Det skal bemærkes, at der knytter sig visse udfordringer til en sådan opgørelse, herunder, at det ikke er muligt at individualisere samtlige uddannelsesudgifter, hvilket særligt gør sig gældende for udgifter forbundet med dagtilbud og grundskolen (fx specialtilbud og særlige indsatser). Beregningerne tager derfor udgangspunkt i udgifter afholdt på ungdomsuddannelserne og de videregående

uddannelser, mens udgifter til dagtilbud, grundskolen mv. er udeladt. Såfremt der i dag er forskel i fordelingen af fx tidlige indsatser til børn af forældre med forskellige uddannelsesniveauer, tager besvarelsen således ikke højde for dette.

De offentlige udgifter til uddannelse er i besvarelsen opgjort som undervisningsudgifter indtil personen fylder 30 år. De offentlige udgifter relateret til de unges undervisning er opgjort vha. enhedsudgifter på ungdomsuddannelserne og udgifter til studenterårsværk (STÅ), svarende til et års normeret studietid på de videregående uddannelser. Udgifterne er beregnet på baggrund af tilskud- og aktivitetstal fra FL24. Der anvendes samlede uddannelsestilskud, hvilket bl.a. inkluderer undervisning- og bygningstaxametertilskud på ungdomsuddannelserne og grund- og aktivitetstilskud på de videregående uddannelser. I tråd med opgørelsen i ”Samfundsøkonomen” inkluderes herudover også SU-udbetalinger (inkl. tillæg, men ekskl. SU-lån).

Udgifterne er opgjort hhv. i årlig gennemsnitlig udgift samt på månedsniveau. En månedsopgørelse vil ikke altid være retvisende, men indgår som skøn for uddannelsesudgifter i de tilfælde, hvor uddannelsen ikke færdiggøres. Hvis en studerende eksempelvis er indskrevet seks måneder på sygeplejestudiet og afbryder uddannelsen, så er det lagt til grund, at der medregnes STÅ-udgifter for den andel af studieåret, hvor den studerende er indskrevet. Dette afviger fra metoden anvendt i artiklen fra ”Samfundsøkonomen”, hvori det er antaget, at alle uddannelser er afsluttet på normeret tid og at alle følger den ’lige’ vej uden studieskift og lignende. Dog er der til opgørelserne i svaret korrigeret for, at studietiden, der tilskrives de årlige enhedsudgifter, ikke kan overstige den skønnede normerede studietid, da uddannelsesinstitutionerne ikke kompenseres, hvis elever eller studerende er længere tid om at færdiggøre deres uddannelse. En kandidatstuderende kan således i opgørelsen maksimalt have uddannelsesudgifter svarende til 2 års studietid, men kan have modtaget mere end 2 års SU, hvis personen har været berettiget hertil.

Til besvarelsen er således foretaget flere væsentlige antagelser, der gør beregningen usikker. Eksempelvis antages det som nævnt, at udgifterne kan opdeles på månedsbasis. Hvis elever afbryder en ungdomsuddannelse efter 6 måneder, så vil institutionerne i mange tilfælde enten allerede have afholdt en større del af udgifterne til denne elev, eller have faste omkostninger (klasselokale, løn til undervisere mv.), som ikke ændres af, at eleven er stoppet på uddannelsen. Modsat vil der i nogle tilfælde være studerende på de videregående uddannelser, som har afbrudt uddannelsen inden de har bestået det nødvendige antal ECTS for at institutionerne modtager taxametertilskud. Det er derfor også antaget, at studietid og ECTS følges ad.

Det er lagt til grund, at der med ”børn af forældre med lange videregående uddannelser” refereres til børn, hvor begge forældre har fuldført en lang videregående uddannelse.

Med antagelserne beskrevet ovenfor opgøres de gennemsnitlige uddannelsesudgifter og SU at være 927.000 kr. for de børn, hvor *begge* forældre har lange videregående uddannelser, *jf. tabel 1*. For de resterende børn fra årgangen opgøres de gennemsnitlige uddannelsesudgifter og SU til 748.000 kr. Dermed skønnes det beregningsteknisk at være forbundet med merudgifter for omkring 9,4 mia. kr., hvis udgifterne til ungdoms- og videregående uddannelse udlignes, så alle børn fra årgang 1992 i gennemsnit opnår samme niveau af uddannelsesudgifter som børn af forældre, der begge har lange videregående uddannelser, *jf. tabel 1*. Opgørelsen skal dels ses i lyset af, at børn af forældre med lange videregående uddannelser i højere grad end andre børn selv opnår lange videregående uddannelser og dels, at fordelingen af uddannelsesudgifter kun viser en andel af den samlede fordeling af offentlige udgifter på tværs af børn med forskellige forældrebaggrunde.

Tabel 1

Udgifter relateret til 'udligning' af uddannelsesudgifter samt SU til samme niveau som børn af forældre med lange videregående uddannelser, efter skat og tilbageløb (SU), 2024-PL

	Børn af forældre, hvor begge har LVU	Andre børn*	Samlede udgifter til udligning, mia. kr.
<i>Gennemsnitlig uddannelsesudgift samt SU, kr.</i>			
Udgifter forbundet med ungdoms- uddannelser og videregående ud- dannelser	927.000	748.000	9,4

Anm.: Beregningerne tager udgangspunkt i børn fra årgang 1992, der således fylder 30 år i 2022. Eventuelle uddannelsesudgifter efter det fyldte 30. år indgår ikke. Der medtælles både afsluttede og ikke-afsluttede uddannelser. Der indgår ca. 53.000 personer i populationen, som er afgrænset til personer født i Danmark eller som er indvandret inden de starter i grundskolen. Forældre kategoriseres efter deres højest fuldførte uddannelse i år 1995. Blandt de 53.000 personer er der 1.200, hvor begge forældre har en lang videregående uddannelse (LVU, inkl. Ph.D). Udgifter til SU er indregnet med værdien efter skat og tilbageløb.

*Andre børn refererer til den gruppe af børn, hvor begge forældre *ikke* har en LVU. Den inkluderer dermed både børn af forældre, hvor begge fx har en grundskoleuddannelse, eller hvor én forælder har en LVU.

Kilde: Egne beregninger pba. Lovmodellen og FL24

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister